

● Tyvebandenes nye metoder ● Slik er de org

” Sikkerhetsnivået her er lavt, innsatsen fra politiet er ikke god nok, og vi har ikke tatt inn over oss hvor proffe og kyniske disse bandene er blitt.

Steinar Vadla Risa, sikkerhetsekspert

KJENNER SYSTEMET:

Tyven tok aldri med seg varer for mer enn 2000 kroner, og gjør seg på den måten ikke skyldig i annet enn naskeri, og en bot, dersom han blir tatt. Her har tyven fylt bagen for omtrent 1900 kroner. Preparert bag til venstre. Foto: Sektor Sikkerhetsbyrå

- Norge er ei honningkrukke for kriminelle

SLIK RUNDST.

25 000 KRONER:

I denne bagen fraktet én person ut motebukser for rundt 25 000 kroner på under tre timer.

Foto: Sector Sikkerhetsbyrå

Velklede bander drar på organisert tyveriturné landet rundt for å loppe deg. De fordeler områder seg imellom, bor på hotell og spaner på deg i timevis.

KRIMINELLE BANDER

Tekst: Bjørn S. Kristiansen
bsk@dagbladet.no

Når politiet ser ut til å ha avslørt de kriminelles triks, er tyvebandene stadig et hakk foran. Stadig nye og mer sofistikerte triks tas i bruk for å rappe lommeboka og tømme bankkortet ditt for penger.

– Det har gått over alle støvels-skaft. Trenden de siste åra er at det ikke bare er enkeltbander som reiser rundt, det er store miljøer som organiserer turneer, og deler områder i Sør-Norge mellom seg. Det har gått fra vondt til verre, sier Steinar Vadla Risa i Sector Sikkerhetsbyrå, som jobber for senterkjeder og enkeltbutikker over hele østlandsområdet.

Risa har vært i sikkerhetsbransjen siden 1990 og har aldri sett bandene herje så vilt som nå, og politiet sier det samme.

Helproffe bander

Han har gjennom de ti siste åra samlet og analysert statistikk fra eget arbeid, lagt til relevant forskning og informasjon fra politiet – og fått mye informasjon fra aktører i de kriminelle miljøene. Han me-

Organisert • Oslo verre enn Roma og Barcelona

FORKLE: Risa viser fram et forkle kvinnelige tyver bruker for å skjule varer under yttertøyet. Foto: Bjørn Langsem

SLÅR ALARM: Steinar Vadla Risa har 21 års erfaring i sikkerhetsbransjen. Han mener de vinningskriminelle er bedre organisert enn noen gang, og at situasjonen har gått fra vondt til verre. Foto: Bjørn Langsem

SPESIALBAG: Tidligere i år ble en asiatisk bande tatt på et kjøpesenter rett utenfor Oslo. Bagen er preparert på innsida med aluminiumsfolie, slik at butikkalarmen ikke utløses. Foto: Sector Sikkerhetsbyrå

- Bandene er bedre organisert

Det er særlig Oslo som er utsatt, selv om de utenlandske bandene opererer over større deler av østlandsområdet.

Vinningskriminalitet utgjør godt over halvparten av anmeldelsene, og per 3. kvartal har lommetyverier økt med hele 3633 tilfeller. Det er en økning på over 50 prosent.

Politioverbetjent Janne Stømner ved Sentrum politistasjon i Oslo ser alvorlig på utviklingen, og er langt på vei enig i flere av Risas beskrivelser.

- Oslo har hatt en drastisk økning. Vi ser også at de får stadig bedre kunnskap om systemet i Norge. De er bevisste og vet nøyaktig hva de gjør, sier hun.

- Mye av skimmingutstyret vi har beslaglagt ser ut som det er produsert på samme sted. Utstyret er også tilpasset minibankene i Norge, mens annet utstyr brukes i Sverige, tilpasset minibankene der.

- Jeg ser helt klart en stor utfordring for oss. Økningen er drastisk, og vi har ofte veldig lite å gå på i sakene. Og de kommer fordi det er et marked her, sier Stømner.

FAKTA

Slik jobber de

- Bandene plukker ut ofre som signaliserer god økonomi. De kan spane i timevis.
- Bandene opererer i grupper på 2-5 personer. Hver enkelt spaner på hvert sitt offer, for å oppdage pinkoden til vedkommende. Deretter samles alle om den utvalgte.
- To personer følger offeret tett, men en tredje forsøker å skape en avledning, som ved å lage kø i ei rulletrapp eller en dør. Når trengsel oppstår, stjeler de lommebok eller bankkort.

Kilde: Steinar Vadla Risa/
Sector Sikkerhetsbyrå

JELER DE DEG

ner minst åtte miljøer bedriver vinningskriminalitet i Norge i dag. Miljøene, der østeuropeere, rumenere og et asiatisk miljø er mest framtrødende, består av flere bander med alt fra ti til tjue medlemmer. Bandene fordeler områder, og avtaler hvor og når de skal slå til.

- Bandene fordeler seg gjerne med én gruppe i Oslo, én i Tønsberg, én reiser oppover i Mjøstraktene. Jeg har også fått rapporter fra Bergen og Stavanger. Det hender også unntaksvis at de store miljøene kommuniserer for å koordinere aktivitet. E18-ruta er vanlig, der de reiser fra Oslo til Kristiansand, videre til København og Göteborg, før de kommer tilbake til Oslo, sier Risa.

Bandene bruker stadig mer sofistikerte metoder. Såkalte pin-

kodetyverier er et stadig større problem, mener Risa.

- Vi har fortsatt tradisjonelle lommetyver. Men særlig de tre siste åra har pinkodetyverier eksplodert. Og dette er seriøse, profesjonelle kriminelle. De er velkledder for ikke å vekke oppsikt, ofte unge, bor på hotell og benytter seg av avanserte metoder, sier han.

Risa får støtte av André Thoms-gård, informasjonssjef i Securitas. - Vi ser en stadig økning av pinkodetyverier. Og i dag er det en helt annen organisering enn for bare tre år siden. De bruker nye metoder og er veldig mobile, sier Thoms-gård.

Bruker politimetoder

- Det som er skummelt er at mange av disse bandene bruker politimetoder. De kan spane på potensi-

elle ofre i flere timer, og de plukker ut personer som er velkledder eller på annen måte signaliserer god økonomi. Kvinner er utsatt. To til fem tyver opererer samtidig, alle plukker ut potensielle ofre, og så fort de får registrert en pinkode, samler de seg og slår til, sier Risa.

Korttyveriet går som regel på å nappe lommeboka i et uoppmerksomt sekund. Ofte kan andre medlemmer av banden skape en avledning, som å vifte med et kart og spørre om veien eller skape trengsel i en rulletrapp eller en dør.

Securitas har merket seg en ny trend:

- De samler seg ofte om trafikkknutepunkter. De kan for eksempel registrere koden over skuldra på en person som tar ut penger, og så stjele lommeboka når de går på

T-banen eller toget, sier Thoms-gård.

Ofte forsøker de å komme seg av før toget går. Strekningen mellom Oslo og Lysaker i Bærum er beryktet.

Kjenner norsk lov

Samtidig som pinkodetyvene herjer, får bandene som står bak butikktetyverier stadig bedre kunnskap om det norske samfunnet.

- Mange vet nå at i Oslo går grensa mellom naskeri og tyveri på 2000 kroner. Derfor stjeler de for rett under den summen, tømmer varene i en bil på utsida, og fortsetter raidet, sier Risa.

Naskeri straffes som regel med bøter, mens de risikerer strengere konsekvenser om de blir tatt for tyveri. Metodene er velkjente, pre-

parerte baker og støysendere som setter varealarmen ut av spill.

- Oslo er honningkrukka

Ifølge Risa framstår Norge som et mekka for vinningskriminelle.

- Jeg vil påstå at Oslo i dag er verre enn Roma, Barcelona og byene som tradisjonelt er beryktet for lommetyver.

Risa omtaler Oslo som «honningkrukka», og er soleklar på hvorfor bandene nå velter inn over Østlandet:

- Sikkerhetsnivået her er lavt, innsatsen fra politiet er ikke god nok, og vi har ikke tatt inn over oss hvor proffe og kyniske disse bandene er blitt. Vi er fortsatt godtroende og naive, og det er en viktig ting vi ikke forstår: Disse bandene kommer ikke hit for å leke butikk, de kommer hit fordi det er butikk.